

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Introdución aos Estudos Literarios	Código	613G02005	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Letras			
Coordinación	Rodriguez Gonzalez, Olivia	Correo electrónico	olivia.rodriguez.gonzalez@udc.es	
Profesorado	Paz Gago, Jose Maria	Correo electrónico	jose.maria.paz.gago@udc.es	
	Rodriguez Gonzalez, Olivia		olivia.rodriguez.gonzalez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Conceptos básicos no estudo da literatura: xéneros, movementos e técnicas de análise literaria.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias / Resultados do título
Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.	A1		
	A9		
	A11		
Coñecer as correntes teóricas da ciencia literaria	A3		
Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.	A10		
Coñecer as literaturas en lingua galega, española e inglesa.	A7		
Ter capacidade para avaliar criticamente o estilo dun texto e para formular propostas alternativas e correccións.	A10		
Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.	A14		
Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.	A15		
Ter un dominio instrumental avanzado oral e escrito da lingua española.	A5	B4	
Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.		B1	
Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.		B2	
Adquirir capacidade de autoformación.		B3	
Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.		B5	
Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.		B6	
Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.		B7	
Apreciar a diversidade.		B8	
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.		B9	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.		B10	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.		B4	C4

Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.			C5
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			C7
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			C8
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben afrontarse.			C6
Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.	A2		

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Fundamentos dos estudos literarios	<ul style="list-style-type: none"> -Obxecto e método -Dominios da ciencia literaria -Lingua e comunicación literarias -Periodización literaria -Xéneros literarios
2. Panorama histórico da Teoría literaria. Primeira parte	<ul style="list-style-type: none"> - Antigüidade Clásica - Idade Media e Clasicismo
3. Panorama histórico da Teoría literaria. Segunda parte	<ul style="list-style-type: none"> - Romanticismo. Positivismo - Principais correntes dos ss. XX-XXI
4. A lírica	<ul style="list-style-type: none"> -Concepcións da lírica e xéneros históricos -Métrica e retórica -Teoría da función poética -Enunciación e pragmática líricas
5. A narrativa	<ul style="list-style-type: none"> - Narración, historia e relato / discurso - Modalización narrativa - Temporalización e espacialización narrativas - O personaxe narrativo - Xéneros históricos
6. A dramática.	<ul style="list-style-type: none"> -Texto e espectáculo -Tempo e espazo -Personaxe e público -Teoría aristotélica da traxedia

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	B1 C3	1	2	3
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B3 B5 C1 C4	21	30	51
Resumo	A1 B7 C1	1	3	4
Aprendizaxe colaborativa	A1 A2 B8 B10 C4	1	3	4

Presentación oral	A1 A2 A5 A15 B2 B5 B6 B8 B9 C1 C3 C4 C6	1	1	2
Obradoiro	A1 A2 A7 A9 A11 A14 B3 B4 C5 C6	4	4	8
Esquemas	A2 A10 B7	1	3	4
Recensión bibliográfica	A1 A2 A7 B7 C1	1	8	9
Lecturas	A5 A7 A14 B1 C7	1	40	41
Proba mixta	A1 A2 A3 A5 A7 A14	2	12	14
Prácticas a través de TIC	A14 A15 B5 B6 B7 B9 B10 C1 C8	1	6	7
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Para a elaboración de traballos procuraranse documentos diversos que serán especificados na aula polo profesor ou a profesora
Sesión maxistral	Sesións de exposición oral por parte do profesor ou profesora, que se esforzarán en transmitir contidos relevantes, aclarando dúbidas xurdidas. É a parte máis importante na transmisión de coñecementos.
Resumo	Práctica que acompaña a elaboración de esquemas
Aprendizaxe colaborativa	O alumnado utilizará distintas ferramentas de documentación para solucionar problemas e atopar resultados en común
Presentación oral	O alumnado escollerá unha obra literaria entre as propostas na aula para o traballo en grupo, e as súas conclusións serán expostas oral e publicamente.
Obradoiro	Traballo na aula sobre distintas cuestións que presenta o fenómeno literario.
Esquemas	Práctica para a constatación dunha boa lectura de artigos, capítulos e outros textos documentais.
Recensión bibliográfica	As obras literarias asignadas a cada estudante serán obxecto de recensión seguindo as pautas dadas na aula
Lecturas	É a metodoloxía fundamental para iniciarse no estudo da literatura: haberá lecturas teóricas e lecturas de obras literarias.
Proba mixta	Trátase dunha proba escrita que poderá constar tanto de respostas longas e ben argumentadas, como de respostas breves e tipo test, así como de comentarios de breves textos teóricos ou literarios. Na primeira convocatoria referirase á parte teórica da materia. Na segunda convocatoria, incluírá tamén exercicios prácticos para os que non superen as prácticas de aula.
Prácticas a través de TIC	A investigación literaria debe moito ás TIC, imprescindibles para acopio de datos e relación de fenómenos. Realizaranse, se é posible, prácticas na aula net.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resumo Análise de fontes documentais Esquemas Obradoiro Recensión bibliográfica	A atención personalizada levarase a cabo en función das necesidades do grupo de alumnos/as ou do/a estudante en particular, tanto na aula como a través do correo electrónico, o uso da plataforma moodle, ou o diálogo real en horas de atención ao estudante. Para que se realice axeitadamente, é indispensable que o alumnado acuda ás aulas e participe activamente nelas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A1 A2 A3 A5 A7 A14	Cualificación na proba ou exame teórico	50

Sesión maxistral	A1 A2 A3 B3 B5 C1 C4	A participación do estudantado na aula da sesión maxistral será tida en conta na avaliación do curso	5
Presentación oral	A1 A2 A5 A15 B2 B5 B6 B8 B9 C1 C3 C4 C6	Terase en conta na súa avaliación o coñecemento da materia que o/a alumno/a demostre, así como a súa habilidade comunicativa e dominio da lingua oral na exposición na aula.	10
Obradoiro	A1 A2 A7 A9 A11 A14 B3 B4 C5 C6	Na aula de prácticas se avaliará o proceso de traballo individual e en equipo	10
Lecturas	A5 A7 A14 B1 C7	Avaliarase o traballo de lectura realizado polo/a alumno/a	10
Recensión bibliográfica	A1 A2 A7 B7 C1	Avaliación da resposta do alumnado no referente ao seguimento da orientación exposta na aula pola profesora ou profesor, para a realización de recensións, fichas ou comentarios de lecturas	15

Observacións avaliación

- 1) Na 1ª oportunidade realizarase unha proba mixta, cuxa nota se unirá á obtida nos traballos prácticos levados a cabo polo estudante durante o curso (o calendario de presentación de traballos será explicado polo docente ao inicio do curso). Dun deses traballos farase unha presentación oral na aula durante o curso.
Nesta 1ª oportunidade, será considerado NP o/a alumno/a que non se presente á proba mixta, aínda que teña realizado os traballos prácticos durante o curso.
  - 2) Na 2ª oportunidade realizarase un exame que constará dunha parte teórica e outra práctica.
  - 3) O/a estudante que se presente á convocatoria adiantada (en decembro) deberá axustarse ás normas que rexen para a 2ª oportunidade (a de xullo).
  - 4) O/a estudante deberá obter unha nota mínima de 4 na proba mixta para poder facer a media coa parte práctica do curso.
  - 5) Repetidores/as ou alumnos/as con exención de asistencia, por razóns laborais ou doutra índole, deberán poñerse en contacto co docente ao inicio do curso -e non máis tarde- para a organización da súa docencia. No relativo ás prácticas, confeccionarase un calendario de entrega adaptado ás necesidades do/a estudante en concreto. Tamén se programarán titorías presenciais e non presenciais para cursar satisfactoriamente a materia.
  - 6) As probas escritas e os traballos deben realizarse con corrección lingüística: o docente baixará a nota por erros de acentuación, ortografía, puntuación ou concordancia sintáctica. Ou por redundancias excesivas, falta de precisión ou pobreza léxica, uso de abreviaturas ou utilización dun rexistro non formal.
- Os traballos nos que o alumnado plaxie serán penalizados cunha nota de 0,00. O docente ten á súa disposición a aplicación informática da UDC para a detección de plaxios.

Fontes de información

Bibliografía básica

- CABO ASEGUINOLAZA, Fernando / RÁBADE VILLAR, María do Cebreiro (2006). Manual de Teoría de la Literatura. Madrid. Castalia
  - GARRIDO GALLARDO, M. A. dir. (2009). El lenguaje literario. Vocabulario crítico. Madrid, Síntesis
  - GARRIDO, Miguel Ángel (2000). Nueva introducción a la teoría de la literatura. Madrid, Síntesis
  - GUILLÉN, Claudio, (2005). Entre lo uno y lo diverso. Introducción a la literatura comparada. Barcelona. Tusquets
  - GUTIÉRREZ CARBAJO, Francisco (2002). Movimientos y épocas literarias. Madrid, UNED
  - SILVA, Vítor Manuel de Aguiar e (200). Teoria e metodologia literárias. Lisboa, Universidade Aberta
  - VILLANUEVA, Darío (1994). Curso de teoría de la literatura. Madrid. Taurus
  - VIÑAS PIQUER, David (2002). Historia de la crítica literaria. Barcelona. Ariel
  - PAZ GAGO, José María (1995). Semiótica del Quijote. Teoría y práctica de la ficción narrativa. Amsterdam y Atlanta: Rodopi
  - PAZ GAGO, José María (1999). La recepción del poema. Pragmática del texto poético. Kassel: Reichenberger
  - PAZ GAGO, José María (2012). La revolución espectacular. El teatro de Valle-Inclán en la escena mundial. Madrid y Barcelona: Castalia
- O PROFESOR INDICARÁ NA AULA AS OBRAS LITERARIAS QUE CADA ALUMNO DEBERÁ LEER. TÍTULOS POSIBLES, ENTRE OTROS, SON:
- LÍRICA: George G. Byron, *Baron* (1788-1924), *Poemas escogidos* Charles Baudelaire, *Les fleurs du mal* (1857), *As flores do mal*, *Las flores del mal* Gustavo Adolfo Bécquer, *Rimas* (1859-1870) Rosalía de Castro, *En las orillas del Sar* (1884) Thomas S. Eliot, *The Waste Land*, *La tierra baldía/ estéril* (1922) Dylan Thomas, *The Poems* (1934-1952), *Poemas* Luís Seoane, *Fardel do esilado* (1952) Pier Paolo Pasolini, *Le ceneri di Gramsci* (1957), *Las cenizas de Gramsci* Xosé Luís Méndez Ferrín, *Con pólvora e magnolias* (1976) Luz Pozo Garza, *As arpas de Iwerddon* (2005) Valente, José Ángel, *Poesía* (Visor, 20013) TEATRO: Eurípides, *Electra* (s. V a C.) Ramón del Valle Inclán, *Divinas palabras* (1920), *Luces de Bohemia* (1920) Luigi Pirandello, *Sei personaggi in cerca d'autore* (1921), *Seis personaxes na procura de autor*, *Seis personajes en busca de autor* Bertoldt Brecht, *Mutter Courage und ihre Kinder* (1939-1949), *Madre Coraje y sus hijos*, *Nai Coraxe e mais os seus fillos* Jonh B. Prietsley, *An inspector calls* (1946), *Llama un inspector / Ha llegado un inspector*, *Chama un inspector*. Arthur Miller, *Death of a salesman* (1949), *A morte dun viaxante*, *La muerte de un viajante*. Roberto Vidal Bolaño, *Doentes* (1998) Juan Mayorga, *Himmelweg*. *Camino del cielo* (2003) Rubén Ruibal, *Limpeza de sangue* (2006) NARRATIVA: Miguel de Cervantes, *Don Quijote de la Mancha* (1605, 1615) Charles Dickens, *A tale of two cities* (1859), *Historia de dos ciudades* Charles Dickens, *Great Expectations* (1861), *Grandes esperanzas* (trad. galega por Isabel Soto), *Grandes esperanzas*. León Tolstoi, *Smert Ivana Ilyichá*, *A morte de Iván Ilich*, *La muerte de Iván Illich* (1886) Emilia Pardo Bazán (ss. XIX-XX, 2018), *El encaje roto: antología de cuentos de violencia contra las mujeres*. Franz Kafka, *Das Schloß* (1922), *El Castillo* John Dos Passos, *Manhatan Transfer* (1925) Vicente Risco, *O porco de pé* (1928) Rafael Dieste, *Historias e invenciones de Félix Muriel* (1943) Gonzalo Torrente Ballester, *Don Juan* (1963) Julio Cortázar, *Todos los fuegos el fuego* (1966) Friedrich Dürrematt, *Das Sterben der Pythia* (1976), *La muerte de la Pitia* Carme Riera, *Dins el darrer blau* (1994), *En el último azul* Begoña Caamaño, *Circe ou o pracer azul* (2009) Eva Moreda, *A Veiga é como un tempo distinto* (2011) ENSAIO LITERARIO: Shelley, P.B., *Ensayos escogidos* (1792-1822) Azorín, *Al margen de los clásicos* (1915) Valle-Inclán, Ramón del, *La lámpara maravillosa* (1916) Josep Pla (1925), *Viaje a Rusia* (trad. de Marta Rebón en *Destino*, 2018) Julio Camba, *La ciudad automática* (1932) Antonio Machado, Juan de Mairena (1936) Manuel Azaña, *La velada en Benicarló* (1937-1939) Mario Vargas Llosa, *La verdad de las mentiras*. *Ensayos sobre la novela moderna* (1990) María Zambrano, *Los intelectuales en el drama de España y escritos de la guerra civil* (1939) Simone de Beauvoir, *Le deuxième sexe*, *O segundo sexo*, *El segundo sexo* (1949) Gonzalo Torrente Ballester, *El Quijote como juego* (1975) Casares, Carlos, *Un país de palabras*, *Galaxia*, Vigo (1998) Miguel Anxo Murado, *Fin de século en Palestina* (2008) Baceiredo, Rebeca, *A revolución non vai ser televisada* (2013) Miguel Anxo Murado, *Libro de horas* (2016) Manuel Rivas, *Contra todo isto* (2018) RECURSOS DIXITAIS (revisados en xullo de 2019) Biblioteca Virtual Galega (Literatura galega), Universidade da Coruña: <http://bvg.udc.es/BibliotecaVirtualCervantes> (Literatura española, iberoamericana, galega, catalá, etc.), Universidade de Murcia: , <http://www.cervantesvirtual.com/PortalLiteraturaVasca>: <http://www.basqueliterature.com/es/loturak/euskalit> Literatura catalá en líña: <http://www.lletra.com/BibliotecasVirtuais> en inglés (Literatura angloamericana e traducións doutras literaturas): http://www.online-literature.com/author_index.php <http://www.bartleby.com/authors> <http://www.bibliomania.c>

om/bibliomania-static/index.htmlDicionario galego RAG: <http://academia.gal/dicionario#inicio.do>Dicionario español RAE: <http://buscon.rae.es/drae/>Dicionario inglés: <http://www.wordreference.com/es/>Teoría literaria en Internet: Casas, Arturo (2012 [2002]). Bibliografía sistemática de Teoría literaria. Número monográfico do Boletín Galego de Literatura: 26. reedición en [poesiagalega.org](http://www.poesiagalega.org). Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura. http://www.poesiagalega.org/uploads/media/casas_2002_biblteorialit.pdf Glosario de narrativa, extraído de Darío Villanueva, Comentario de textos narrativos: la novela . Gijón: Ediciones Júcar, págs 181-201: <http://faculty.washington.edu/petersen/321/narrtrms.htm> Retórica: The Forest of Rhetoric. Silva Rhetoricae: <http://humanities.byu.edu/rhetoric/silva.htm> A isto engádense Páxinas web de fundacións e persoais de autores (procura en buscadores)

Bibliografía complementaria	<p>- CASAS VALES, Arturo (coord.) (2013). Valle-Inclán: Comparative and Thematic Approaches En Casas Vales, Arturo (coord.). Ramón del Valle-Inclán Studies [2]. Monográfico de Forum for World Literature Studies, 5/1, 2013: 52-53.. Shanghai (China). Shangay Normal University</p> <p>- GARCÍA BARRIENTOS, José Luis (2003). Cómo se comenta una obra de teatro. Ensayo de método. Madrid, Síntesis</p> <p>- LUJÁN ATIENZA, Ángel Luis (1999). Cómo se comenta un poema. Madrid, Síntesis</p> <p>- MADRENAS, Dolores / RODRÍGUEZ, Olivia (2003). Del Romanticismo a la Posmodernidad: Ensayo. Madrid. Laberinto</p> <p>- RODRÍGUEZ, Olivia (1997). Os camiños narrativos de Vicente Risco?. Anuario de Estudios Literarios Galegos 1996: 149-161. Vigo. Galaxia</p> <p>- RODRÍGUEZ, Olivia (2005). Técnicas narrativas nos contos de Emilia Pardo Bazán. En II Simposio Emilia Pardo Bazán. A Coruña. Real Academia Galega</p> <p>- RODRÍGUEZ, Olivia (2017). La elección del artista: el camino estético de Valle-Inclán. En Valle-Inclán. La lámpara maravillosa. Edición facsímil. Santiago de Compostela. Alvarellos</p> <p>- VILLANUEVA, Darío (2006). El comentario de texto narrativo: cuento y novela. Madrid. Mare Nostrum</p> <p>PARA CADA UN DOS TEMAS INDICARASE UNHA BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA E ACTUALIZADA PARA USO PERSOAL DO ALUMNO EN FUTUROS TRABALLOS.</p>
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Antes de comezar o curso, ler unha introdución á Teoría literaria das que se indican na Bibliografía básica. Ir a clase.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías